

VerenigingsMonitor 2022 | Koren
Op verzoek van Koornetwerk Nederland

Inhoud

Inleiding	3
1 Organisatiekracht	4
Leden	5
Bestuur en vrijwilligers	6
Betaalde medewerkers	6
Voorzieningen	7
Financiën	9
Missie en visie	11
Zichtbaarheid	11
2 Artistiek aanbod	12
Regulier aanbod	13
Artistieke begeleiding	14
Innovatie van het aanbod	15
Doelen	15
3 Maatschappelijke oriëntatie	17
Samenwerking met externe partijen	18
Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's	18
Aanvullend aanbod	19
4 Knelpunten en toekomstverwachting	20
5 Lidmaatschap van bonden of koepelorganisaties	21
6 Onderzoeksopzet en verantwoording	23
Ontwikkeling van de vragenlijst	23
Doelgroep en steekproef	23
Respons	25
Analyse	27
Vervolg	27

Inleiding

In deze publicatie vind je de resultaten van de koren die in 2021 aan de VerenigingsMonitor deelnamen. Koren, net als muziekverenigingen, schilder-, foto- en filmclubs, toneel- en dansverenigingen zijn een belangrijke voorziening voor een groot deel van de kunstbeoefenaars in Nederland. De driejaarlijkse VerenigingsMonitor onderzoekt de belangrijke trends en thema's binnen deze verenigingen. Na de eerste editie in 2018 vond in 2021 de tweede editie van de VerenigingsMonitor plaats. Deze tweede editie stond als vanzelf in het teken van de coronapandemie, omdat het onderzoek plaatsvond in januari, februari en maart 2021, midden in een 'lockdown'.

Op verzoek van Koornetwerk Nederland heeft LKCA deze rapportage gemaakt over de koren die deelnamen aan het onderzoek. 1.537 koren namen in 2021 deel aan het onderzoek. In het register van de Kamer van Koophandel staan zo'n 4.700 koren geregistreerd. Daarmee heeft een derde van deze verenigingen en stichtingen aan de VerenigingsMonitor deelgenomen. Dit aandeel is aanzienlijk, maar desondanks moeten we voorzichtig zijn met generalisaties, met name omdat ongeveer de helft zich voor het onderzoek heeft aangemeld via een open oproep van LKCA- zij maakten geen deel uit van de representatieve steekproef. Zelfselectie zou tot een vertekend beeld kunnen leiden, omdat een bepaald 'type' vereniging mogelijk eerder geneigd is om deel te nemen (bijvoorbeeld verenigingen die actief zijn op sociale media of internet, en daar de oproep ontdekten).

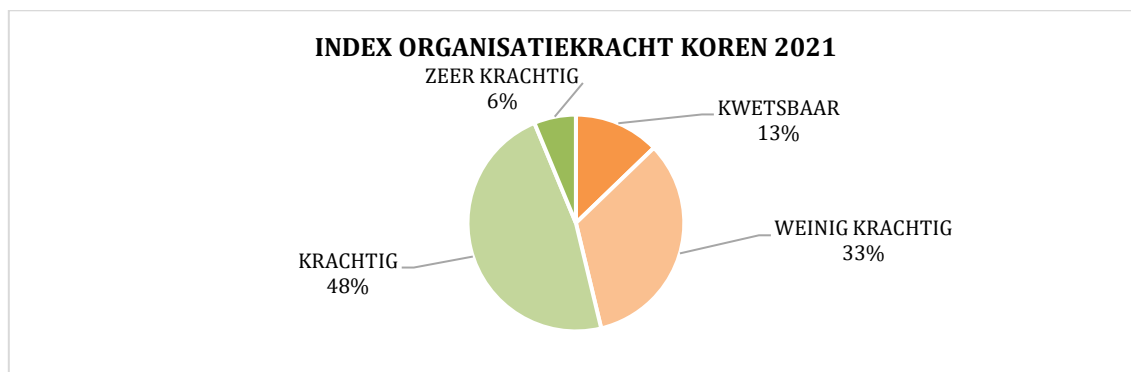
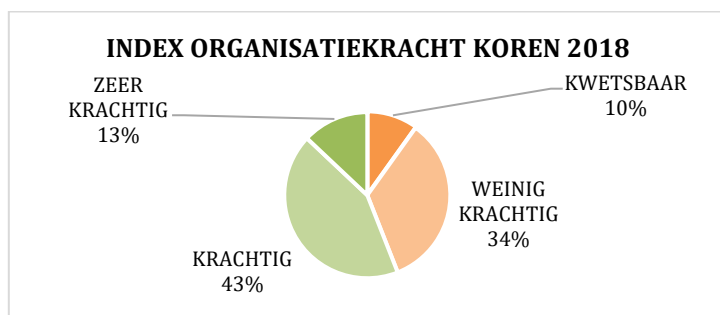
Alle in dit rapport gepresenteerde uitkomsten gaan specifiek over verenigingen of stichtingen die in de VerenigingsMonitor hebben aangegeven zich vooral met de 'zang/vocale muziek (koor, vocaal ensemble, etc.)' bezig te houden. We duiden deze verenigingen in dit rapport aan als 'koren'. Het gaat daarbij alleen om koren met de juridische rechtsvorm vereniging of stichting, en niet om koren zonder juridische rechtsvorm, de zogenaamde informele koren of zanggezelschappen. We hopen dat deze gegevens helpen om een beeld te krijgen van de 'stand van zaken' van deze koren en hun ondersteuningsbehoefte.

1 Organisatiekracht

Onder organisatiekracht verstaan we de mate waarin koren nu en in de toekomst in staat zijn om artistieke activiteiten aan te bieden aan huidige en potentiële leden.

We noemen een vereniging zeer organisatiekrachtig wanneer ze in de afgelopen drie jaar voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- het aantal leden is sinds het uitbreken van de coronapandemie en/of in de twee jaar daarvoor gestegen
- de vereniging werft zeer actief leden
- de vereniging vindt gemakkelijk bestuursleden en beschikt over voldoende vrijwilligers
- er zijn betaalde medewerkers (zoals een dirigent of docent) voor de vereniging actief
- de financiële positie is zeer gezond
- de hoogte van de contributie varieert per doelgroep
- de vereniging heeft minstens drie verschillende inkomstenbronnen
- de vereniging heeft een duidelijke visie en missie voor de lange termijn, waar de leden achter staan
- de vereniging geeft zeer actief bekendheid aan de eigen activiteiten via gedrukte, digitale en sociale media

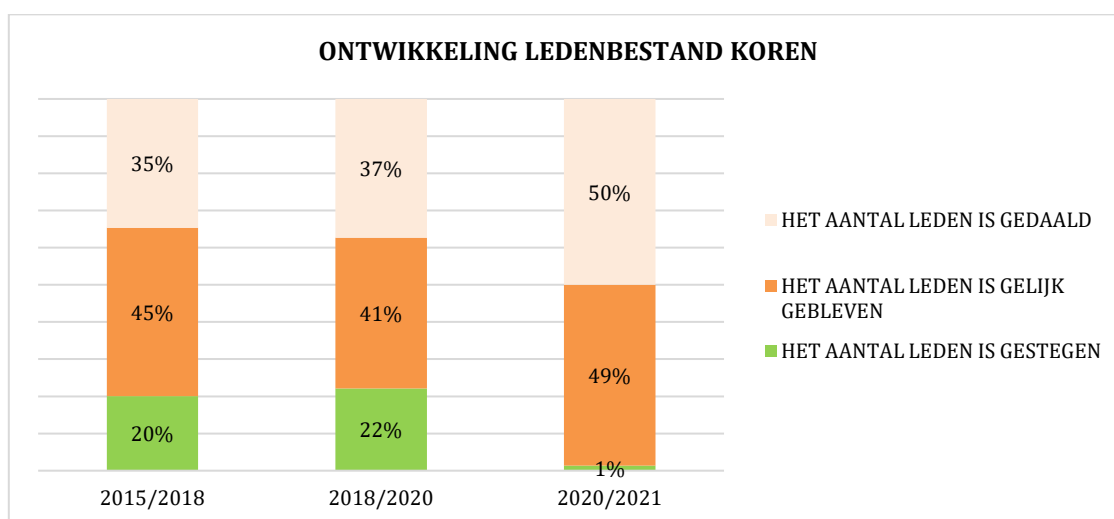

Ruim de helft van de toneelverenigingen is een krachtige tot zeer krachtige organisatie. Zij zijn goed in staat om artistieke activiteiten aan te bieden aan huidige en potentiële leden. 36% is weinig krachtig. En 12% is kwetsbaar. Ten opzichte van 2018 is het aandeel kwetsbare en weinig krachtige organisaties licht toegenomen.

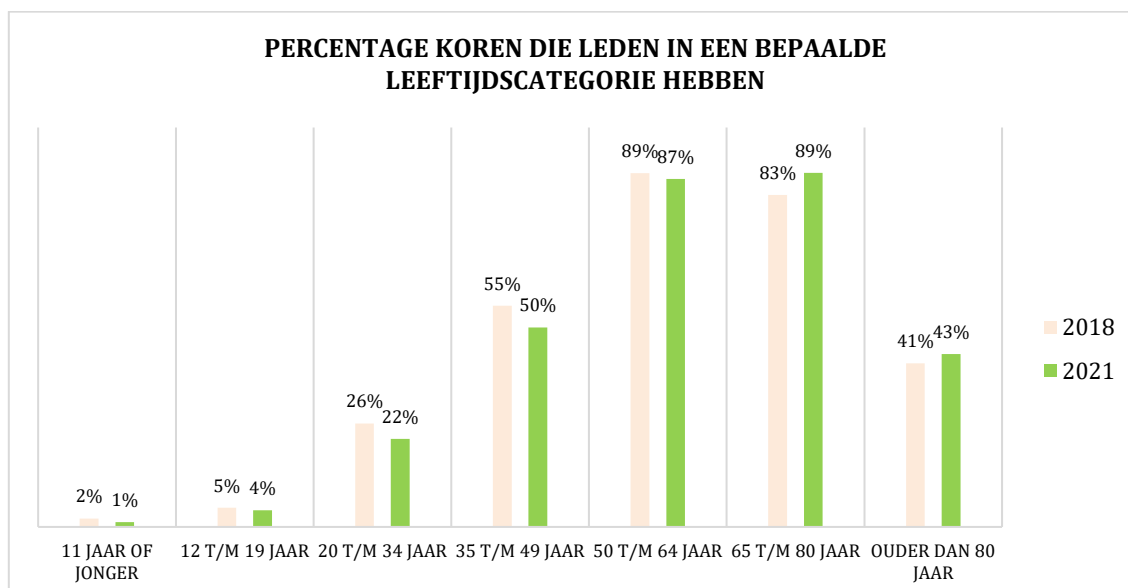
Hieronder lichten we de pijlers van organisatiekracht verder toe, specifiek voor de koren.

Leden

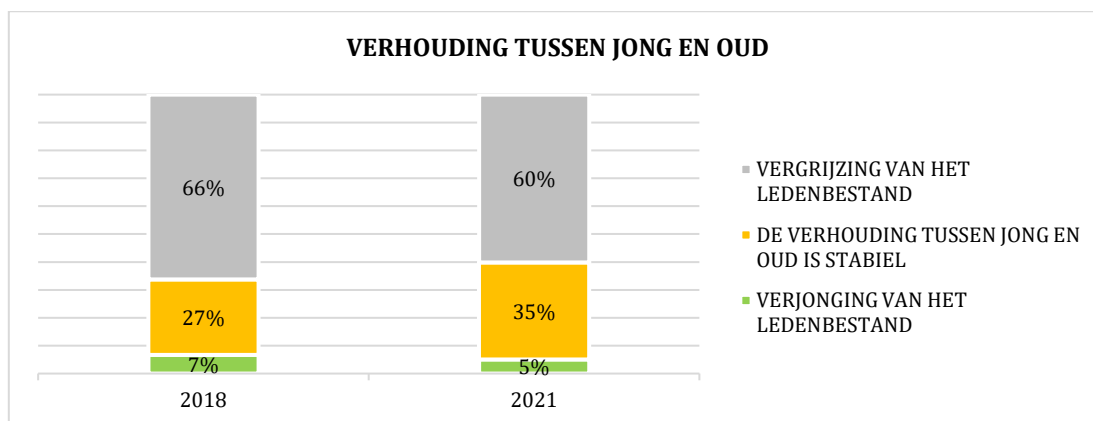
De koren hebben gemiddeld 36 vaste leden. Koren die (ook) projectleden hebben, hebben gemiddeld 14 projectleden/deelnemers. 84% van de koren werft actief leden. In de twee jaar voorafgaand aan de coronapandemie (2018-2020) steeg bij 22% het aantal leden, bij 41% bleef het gelijk en bij 37% daalde het. Dat is nagenoeg gelijk aan de periode 2015-2018. Na het uitbreken van de coronapandemie ziet de helft van de koren het ledenaantal dalen, bij 49% bleef het gelijk en bij bijna geen enkele vereniging (1%) steeg het aantal leden.

De meeste koren hebben leden in de leeftijdscategorieën 50 t/m 64 jaar (87% van de koren) en 65 t/m 80 jaar (89%). De helft heeft ook leden tussen de 35 en 49 jaar, en 22% leden tussen de 20 en 34 jaar. Het aandeel koren dat jongeren heeft is aanzienlijk kleiner, 4% van de koren heeft tieners als leden en 2% kinderen in de basisschoolleeftijd.

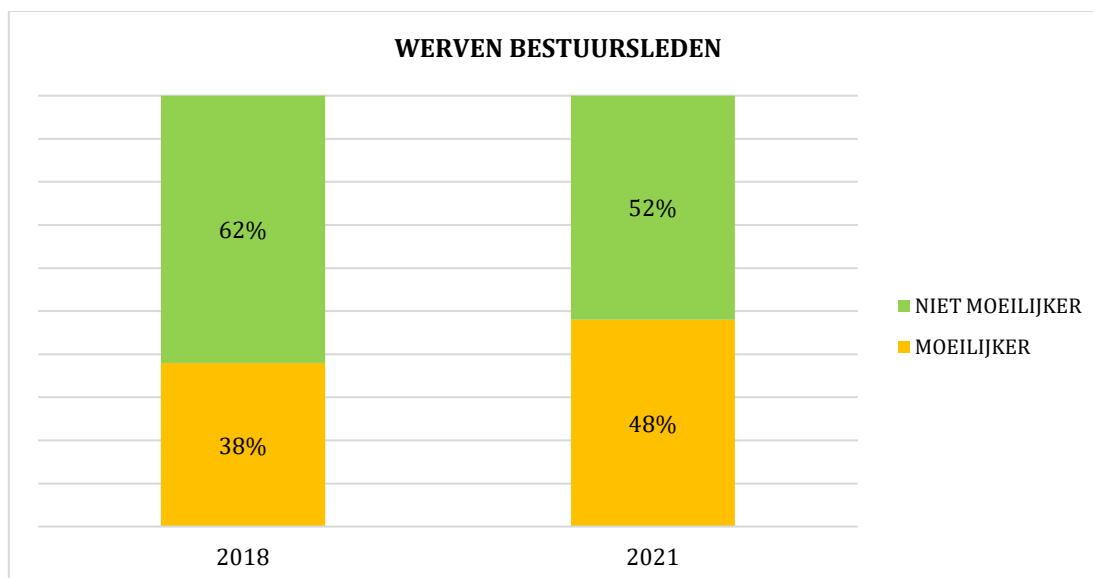

De trend van vergrijzing heeft de afgelopen drie jaar doorgezet. Bij slechts 5% van de koren verjongde het ledenbestand. Bij ruim een derde bleef de verhouding tussen jong en oud stabiel (46%), en bij 60% was er sprake van vergrijzing. Deze ontwikkeling doet zich voor bij alle koren, ongeacht genre of grootte.

Bestuur en vrijwilligers

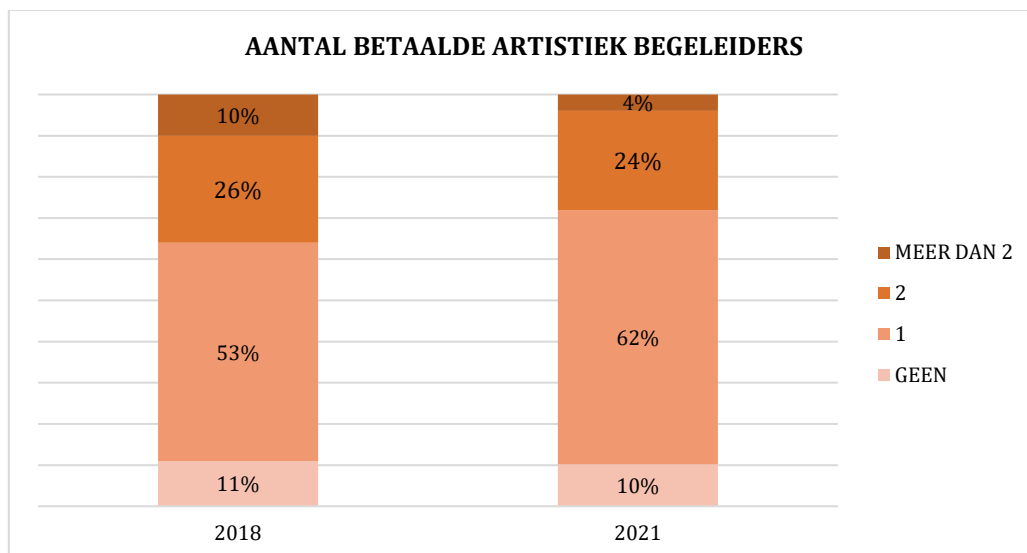
Verenigingen draaien op de inzet van bestuursleden en andere vrijwilligers. Bijna de helft van de koren (48%) vindt het de afgelopen drie jaar moeilijker geworden om bestuursleden te werven. Dit is een toename ten opzichte van 2018, toen 38% dit aangaf. Toch beschikken de meeste koren (89%) nog wel over voldoende vrijwilligers (inclusief bestuursleden) om de vereniging/stichting draaiende te houden. In 2018 lag dit aandeel op 86%.

Betaalde medewerkers

De meerderheid van de koren (90%) werkt met een of meerdere betaalde artistiek begeleiders, zoals een dirigent of docent. Dat is nagenoeg gelijk aan de periode 2015-2018. Ruim een kwart van de koren heeft twee of meer betaalde artistiek begeleiders. Ten opzichte van de

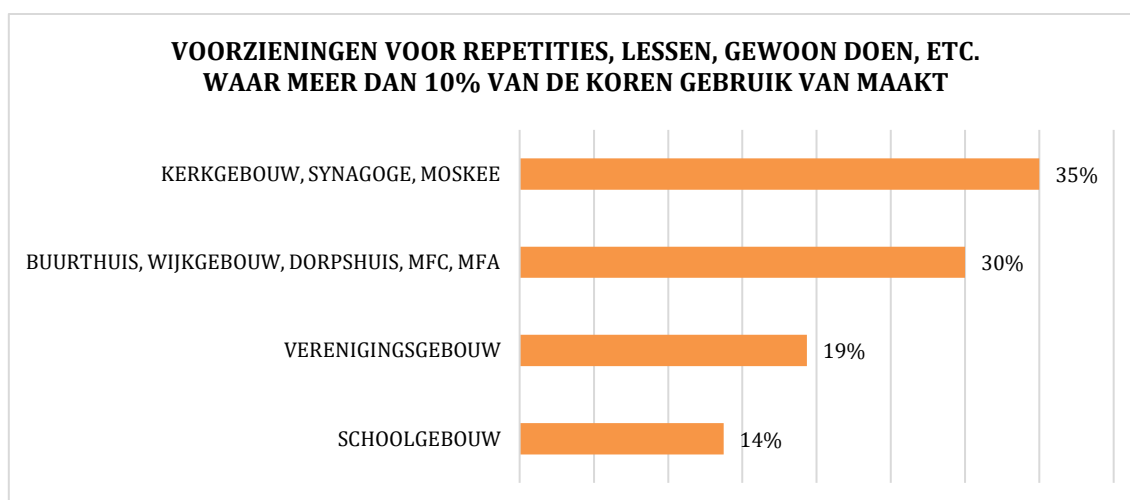
periode 2015-2018 is dat aandeel gedaald van 36% naar 28%. Het aandeel koren dat geen betaalde artistiek begeleider onder contract heeft, ligt het hoogst onder de genres barbershop, levenslied en shanty.

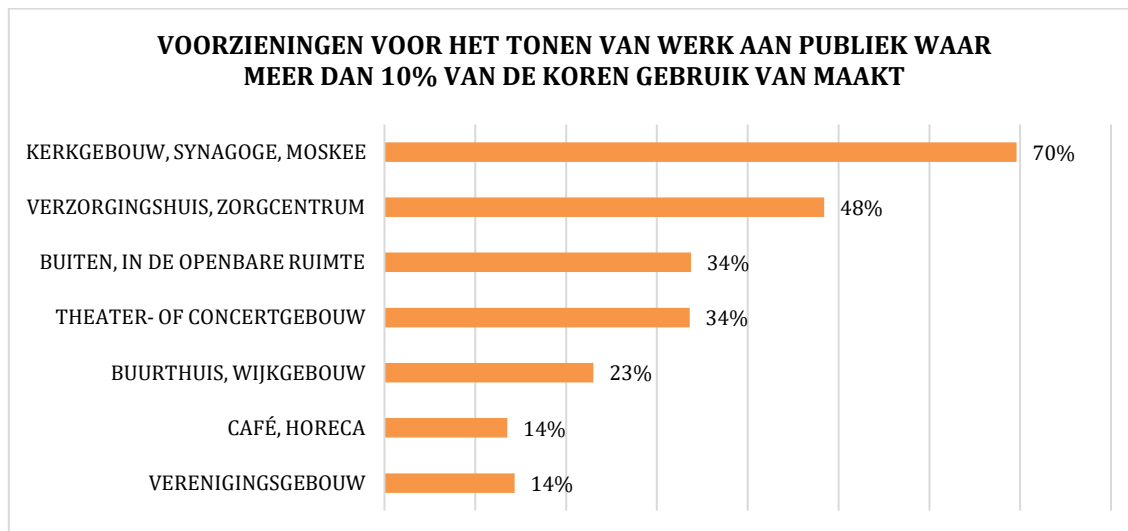
19% van de verenigingen heeft de afgelopen drie jaar meer moeite gehad om vacatures voor artistiek begeleiders op te vullen. Dit aandeel is licht gestegen ten opzichte van 2018 (17%). Koren in het genre smartlappen/levensliederen en shantykoren hebben in verhouding meer moeite om een artistiek begeleider te vinden (38% respectievelijk 42%), dan koren in andere genres.

Voorzieningen

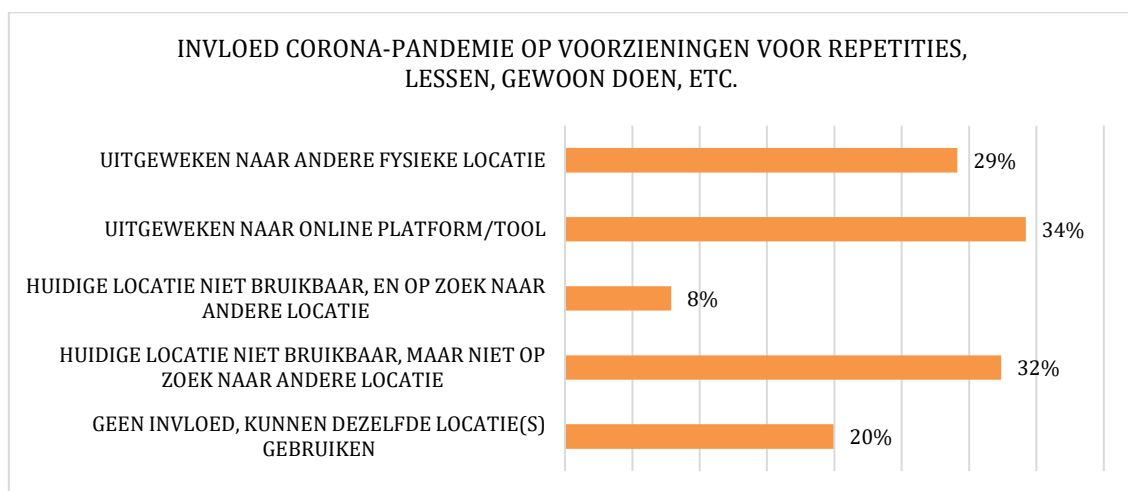
Koren maken voor hun activiteiten gebruik van voorzieningen. Voor repetities, lessen, cursussen, oefenen en 'gewoon doen' maakten ze van 2018 tot het uitbreken van de coronapandemie het meest gebruik van een kerkgebouw, gevolgd door een buurthuis/wijkgebouw, verenigingsgebouw of schoolgebouw.

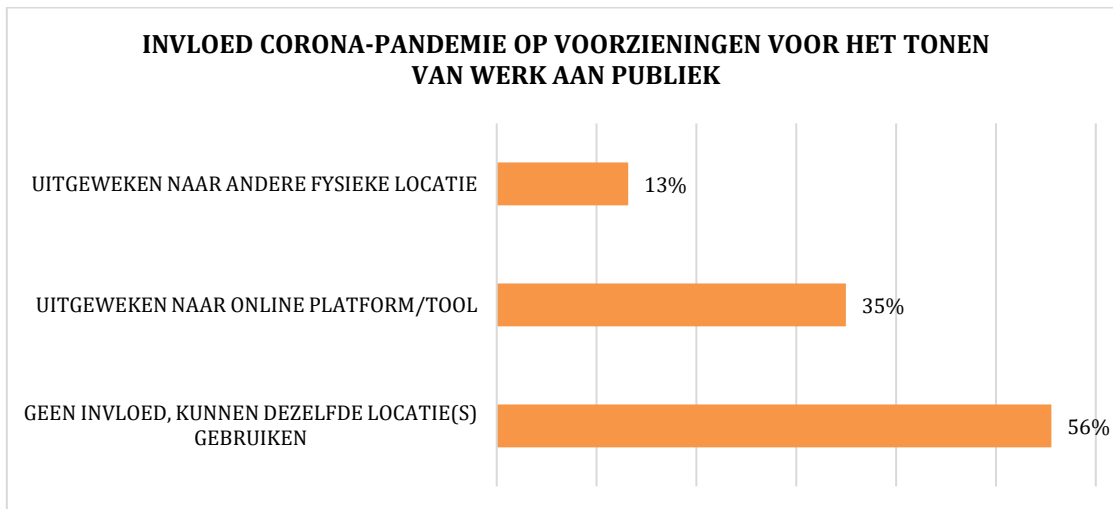

In dezelfde periode maakten koren ook voor optreden voor publiek vooral gebruik van kerkgebouwen, gevolgd door zorginstellingen, de openbare ruimte en het theater- of concertgebouw.

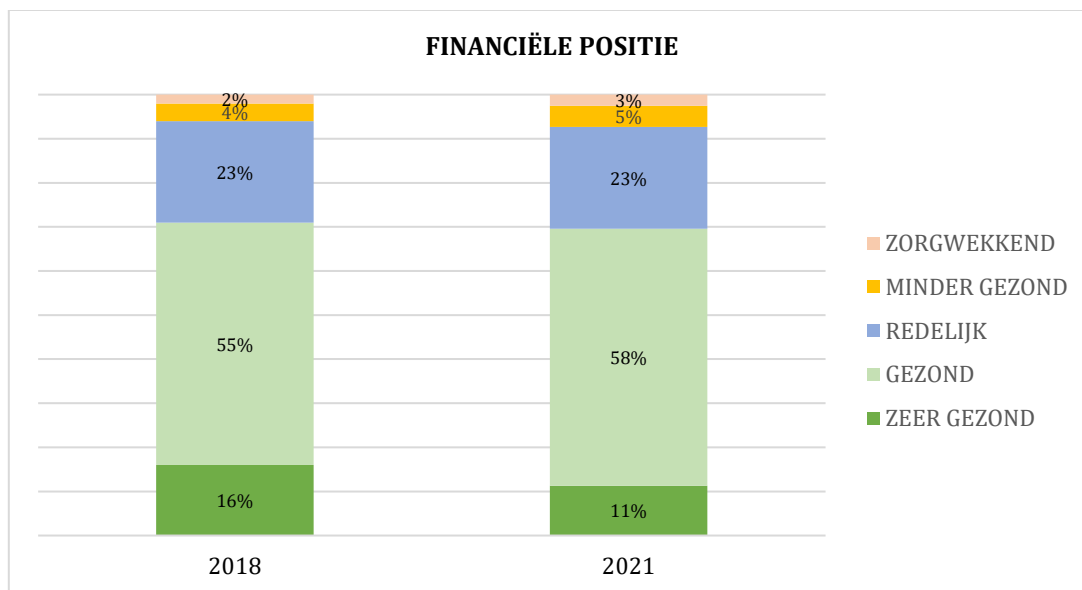
De coronapandemie heeft het gebruik van voorzieningen beïnvloed. Voor repetities, lessen, cursussen, oefenen en 'gewoon doen' is 29% noodgedwongen uitgeweken naar een andere fysieke locatie. 34% van de koren is uitgeweken naar online platforms als Zoom, Teams, Whereby, etc. Voor het tonen van hun artistieke werk heeft ook 35% van de koren gebruik gemaakt van online platforms. Van de koren die gebruik maakten van online platforms is 9% van plan om deze platforms ook na de coronapandemie te blijven gebruiken. 49% heeft dit voornemen expliciet niet (waarvan het aandeel het grootst is onder de smartlappen- en shantykoren), en 42% weet het nog niet.

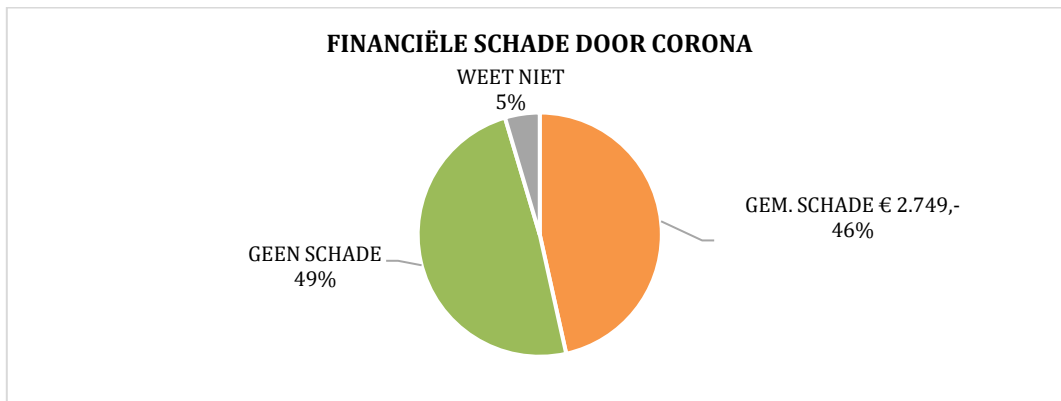

Financiën

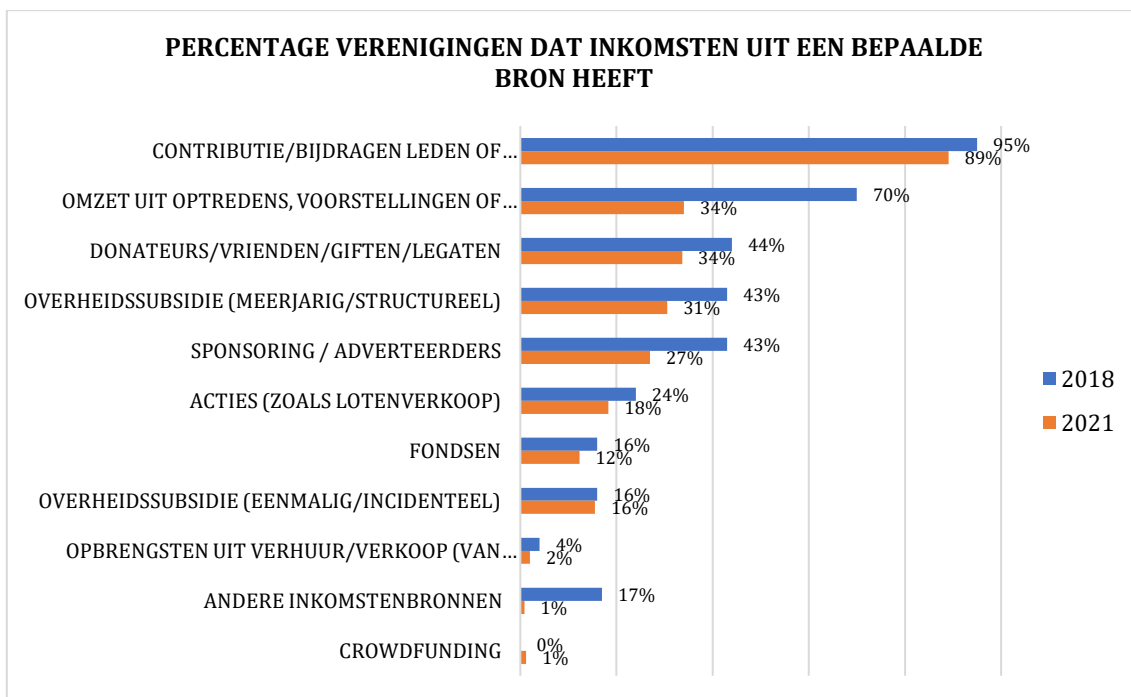
De meerderheid van de koren noemt haar financiële positie gezond (58%) tot zeer gezond (11%). 8% kampt met een minder gezonde tot zorgwekkende financiële situatie. De financiële positie is ongeveer gelijk aan die in 2018. We zien geen opvallende verschillen in de financiële positie tussen de verschillende genres.

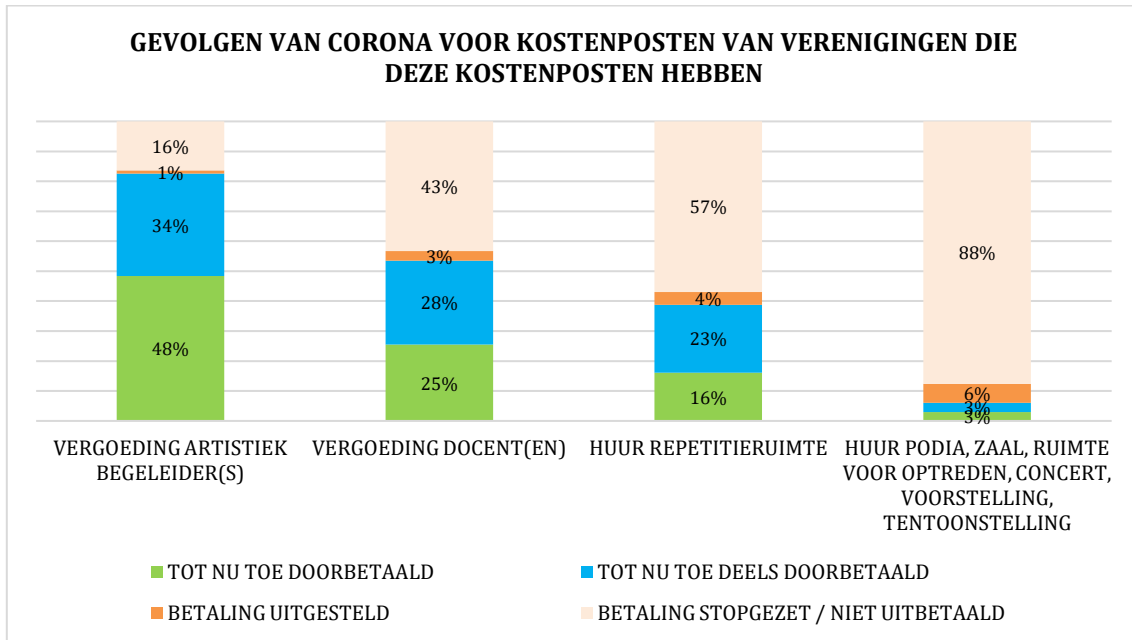
46% van de koren leed sinds maart 2020 financiële schade door de coronapandemie, gemiddeld € 2.749,-. Dit vond vooral zijn oorzaak in verminderde inkomsten, terwijl de vaste lasten door bleven gaan. Bijna de helft leed geen schade, en 5% weet het niet.

Contributiebijdragen vormen verreweg de belangrijkste inkomstenbron voor koren. 89% heeft inkomen uit contributies. Bij 15% van de koren varieert de contributie per doelgroep: zij hanteren andere tarieven voor bijvoorbeeld kinderen, studenten of leden met een laag inkomen. Andere belangrijke inkomstenbronnen zijn omzet uit optredens, donateurs/legaten en meerjarige overheidssubsidie. Ten opzichte van 2018 ligt bij alle inkomstenposten het aandeel koren dat daar inkomsten uit heeft lager. Het meest sterk geldt dit voor het aandeel koren dat inkomsten uit omzet uit optredens, voorstellingen of exposities heeft. Dat daalde van 70% in 2018 naar 34% in 2021.

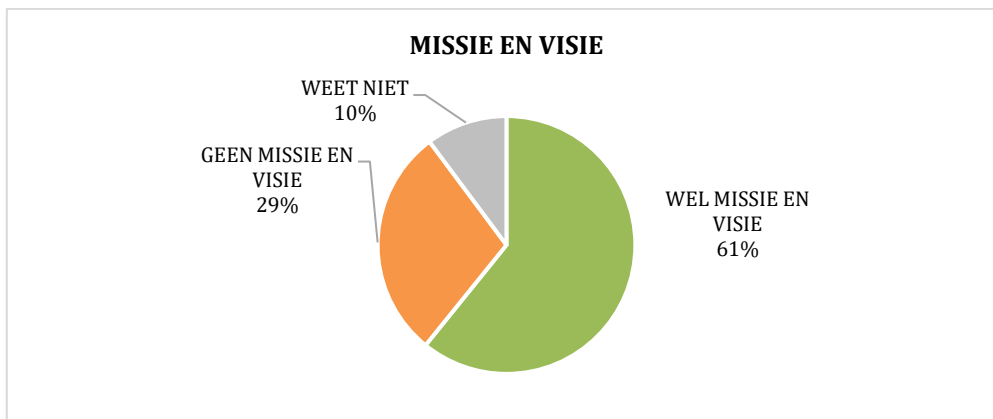

De coronapandemie beïnvloedt ook de kostenposten. Voor de koren die werken met artistiek begeleiders en docenten bleef hun vergoeding een belangrijke kostenpost. Na maart 2020 betaalde 48% van de koren de vergoeding voor de artistiek begeleiders en 25% de vergoeding voor de docenten (deels) door. De overige verenigingen hebben de betaling stopgezet en de begeleider/docent niet uitbetaald of hebben de betaling uitgesteld. De huur van repetitieruimten bleef 16% van de verenigingen (deels) doorbetalen.

Missie en visie

Bijna twee derde (61%) van de koren beschikt over een duidelijke missie en visie voor de langere termijn. Dit aandeel is even groot als in 2018.

Zichtbaarheid

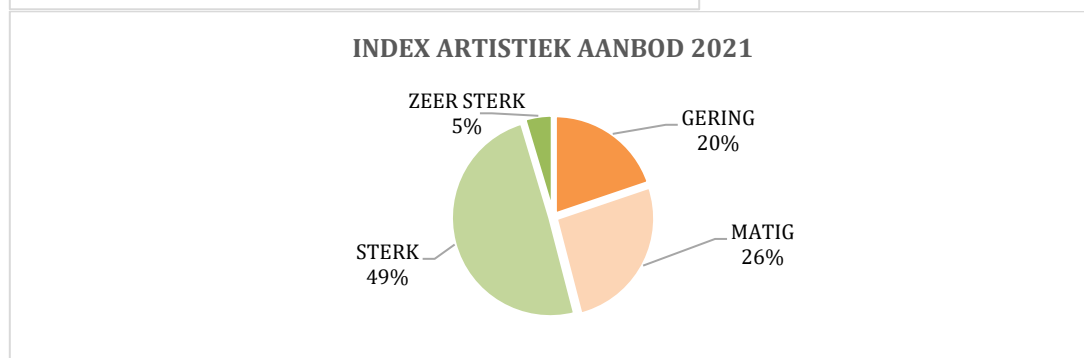
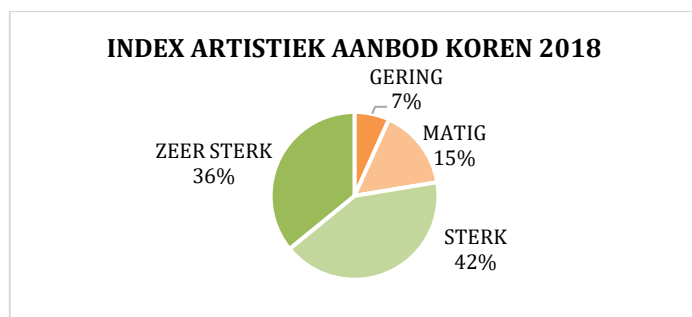
De meeste koren maken hun activiteiten bekend via gedrukte, digitale en sociale media. 74% van de verenigingen gebruikt gedrukte media, terwijl 83% actief is met PR via digitale en sociale media. Dit aandeel is niet veranderd ten opzichte van 2018. Het zijn het meest smartlappen- en shantykoren die aangeven niet actief te zijn met PR

2 Artistiek aanbod

Onder artistiek aanbod verstaan we de mate waarin koren hun leden de mogelijkheid bieden hun kunstzinnige activiteiten te beoefenen en te verbeteren.

We noemen een vereniging zeer sterk in haar aanbod wanneer ze in de periode 2018-2021 voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- de vereniging biedt de mogelijkheid om minimaal een keer per jaar werk te tonen aan het publiek via voorstellingen, optredens of exposities en biedt daarnaast per jaar minimaal twee van de volgende activiteiten aan:
 - Lessen
 - Masterclasses, cursussen, workshops
 - Repetities/oefenen
 - Gewoon gezamenlijk zonder begeleiding de kunstzinnige en creatieve activiteit uitvoeren
- de artistiek begeleider heeft een hbo-opleiding tot professioneel dirigent, regisseur, acteur, kunstenaar, musicus, choreograaf of docent, een mbo-opleiding tot (uitvoerend) artiest, kunstenaar, musicus, danser, etc., of een één- of meerjarige opleiding voor amateurdirigent, amateurregisseur, amateuracteur, amateurmusicus, amateurchoreograaf, amateurdocent gevolgd
- de vereniging vernieuwt voortdurend haar activiteiten

54% van de koren had in de periode 2018-2021 een sterk tot zeer sterk artistiek aanbod. Zij boden de leden goede mogelijkheden om hun kunstzinnige activiteiten te beoefenen en te verbeteren. Bij de overige 46% waren die mogelijkheden minder of gering. Ten opzichte van 2018 zien we een grote verschuiving: aanzienlijk minder koren hebben een (zeer) sterk artistiek aanbod.

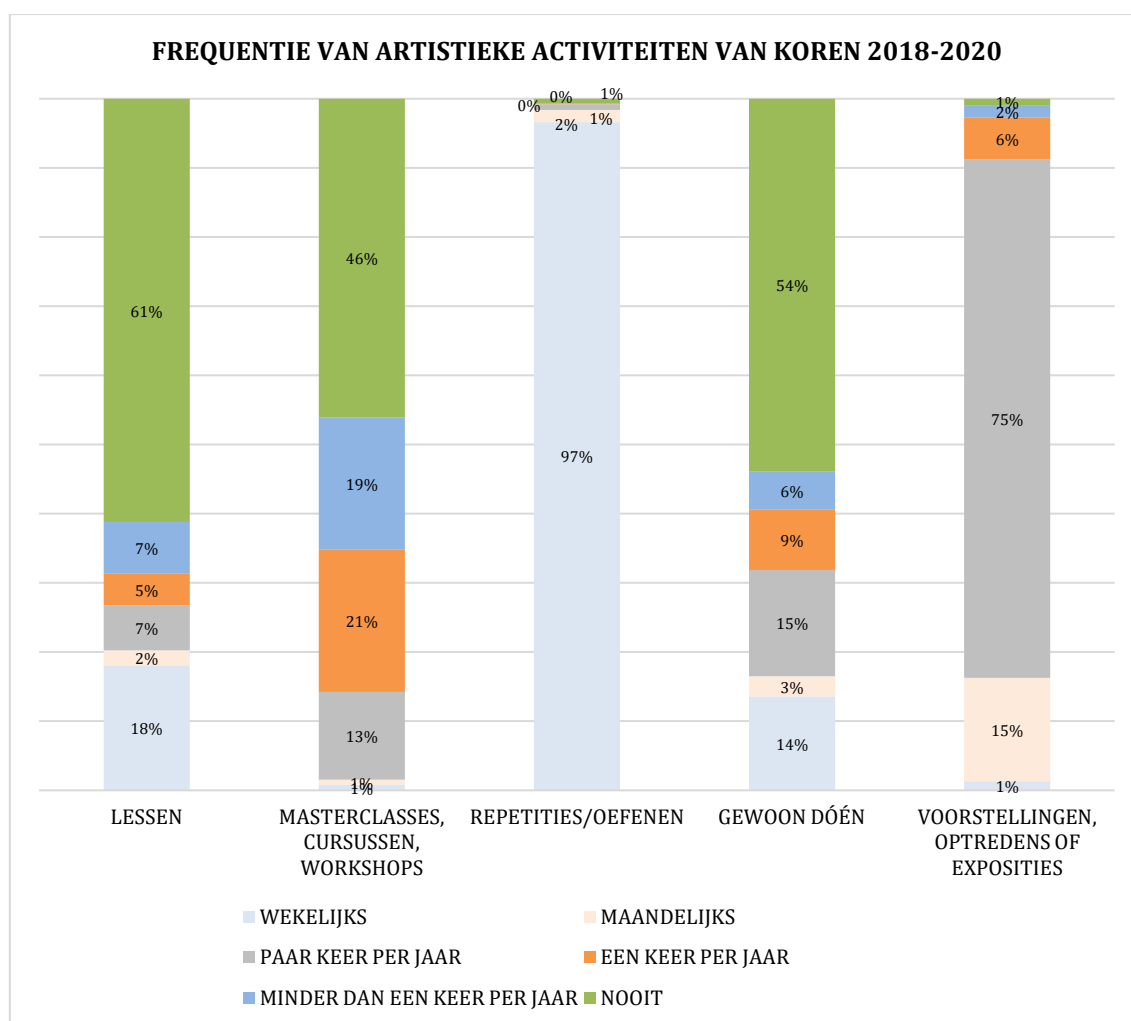
Hieronder lichten we de pijlers van artistiek aanbod verder toe, specifiek voor de koren.

Regulier aanbod

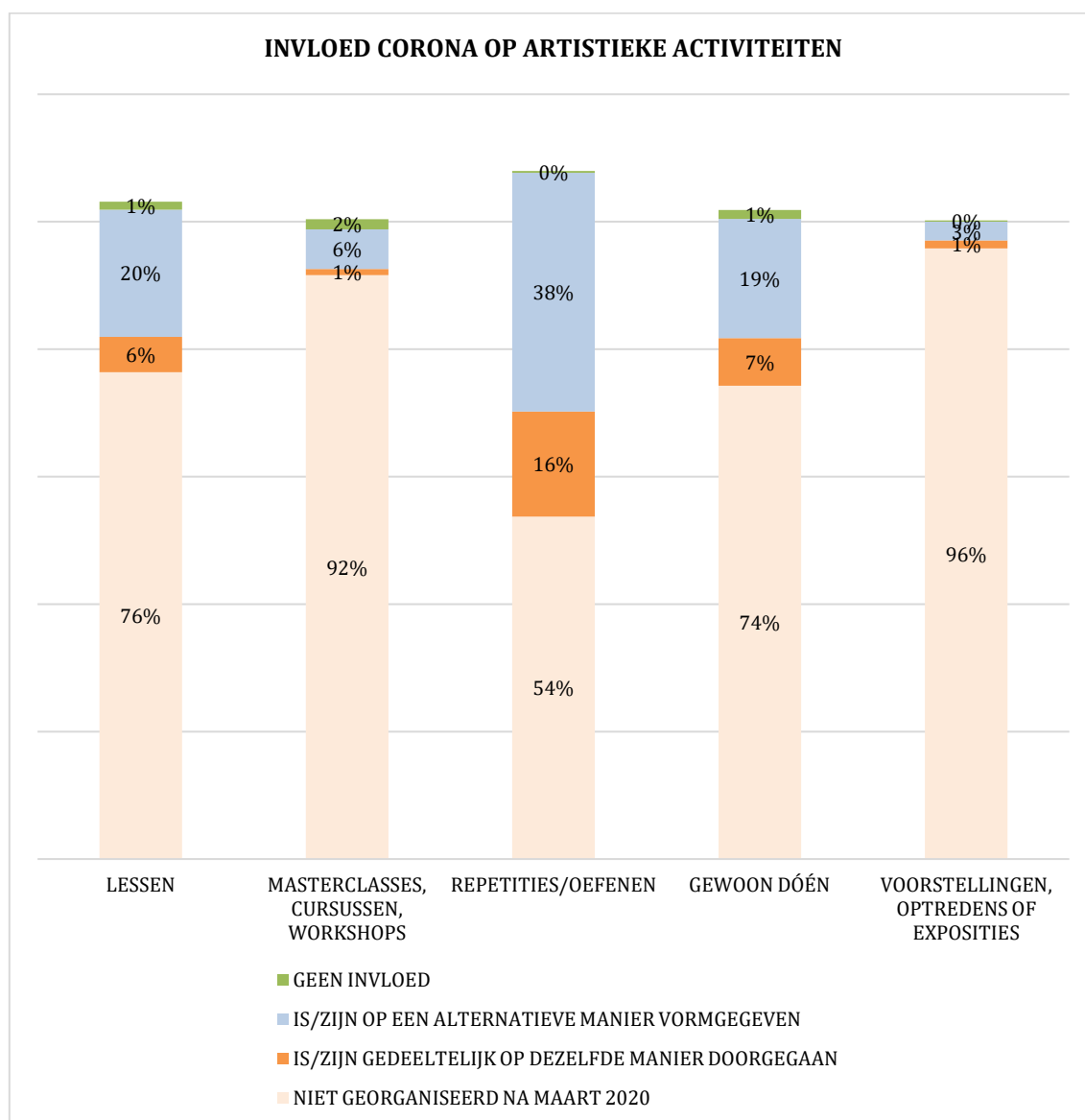
We onderscheiden de volgende artistieke activiteiten:

- Lessen
- Masterclasses, cursussen, workshops
- Repetities/oefenen
- Gewoon dóén: gezamenlijk de kunstzinnige en creatieve activiteit uitvoeren, zonder les
- Voorstellingen, optredens of exposities

Tot aan het uitbreken van de coronapandemie boden bijna alle koren de mogelijkheid om gezamenlijk te repeteren/oefenen en om het geoefende te tonen aan het publiek. Het repeteren en oefenen gebeurde bij de meeste verenigingen elke week (97%). En het tonen via voorstellingen, optredens en exposities deden de meeste koren vaak een paar keer per jaar (75%). 49% van de verenigingen verzorgde in de periode 2018 tot maart 2020 voor hun leden lessen (wekelijks tot een keer per jaar) en 54% bood de mogelijkheid masterclasses of workshops te volgen.

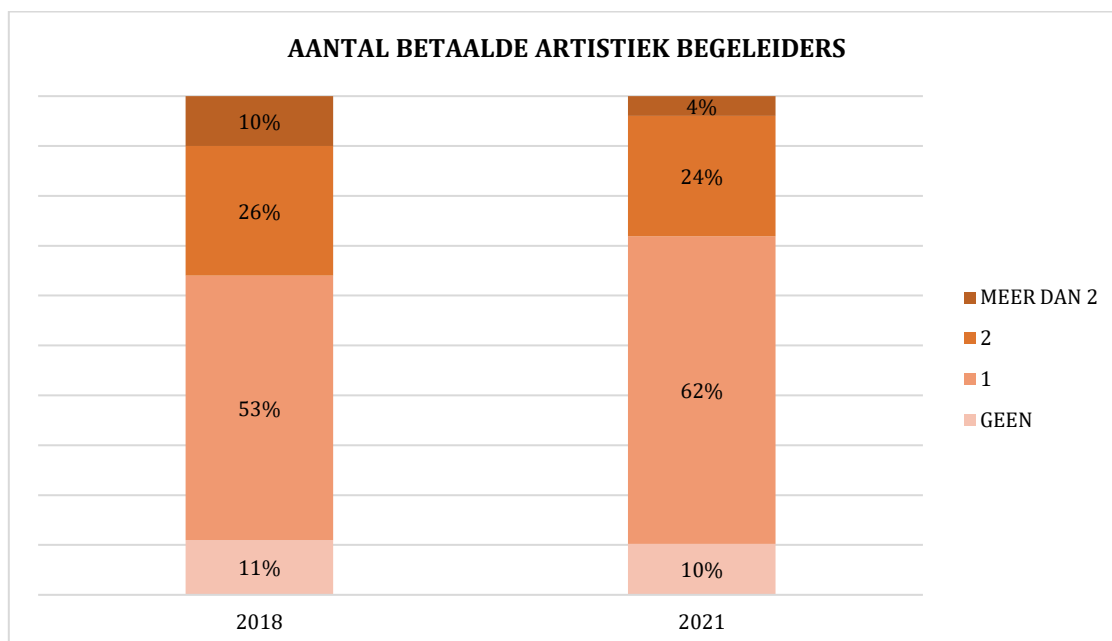

De coronapandemie en de beperkende maatregelen hadden grote invloed op het aanbod van de koren. Van de verenigingen die vóór corona de mogelijkheid boden om op te treden heeft 96% dit tijdens de coronapandemie niet kunnen organiseren. Het is 46% van de koren gelukt om tijdens de coronapandemie repetities aan te bieden, (gedeeltelijk) op dezelfde manier (16%) dan wel (ook) op een alternatieve wijze (bijv. online) (38%).

Artistieke begeleiding

96% van de koren werkt met een artistiek begeleider. 90% heeft een artistiek begeleider die wordt betaald, en 17% werkt met een artistiek begeleider die niet wordt betaald. Ten opzichte van 2018 is het aandeel koren met betaalde artistiek begeleider(s) nagenoeg gelijk gebleven. Wel is het aandeel dat met twee of meer betaalde artistiek begeleiders werkt iets afgenomen, van 36% in 2018 tot 28% in 2021.

Van de betaalde artistiek begeleiders gaat het overwegend (69%) om iemand met een hbo-opleiding tot professioneel dirigent, musicus, etc. Gevolgd door een begeleider met een één- of meerjarige opleiding voor amateurdirigent bij 17% van de koren. Bij 3% van de koren heeft de artistiek begeleider geen gerichte opleiding genoten.

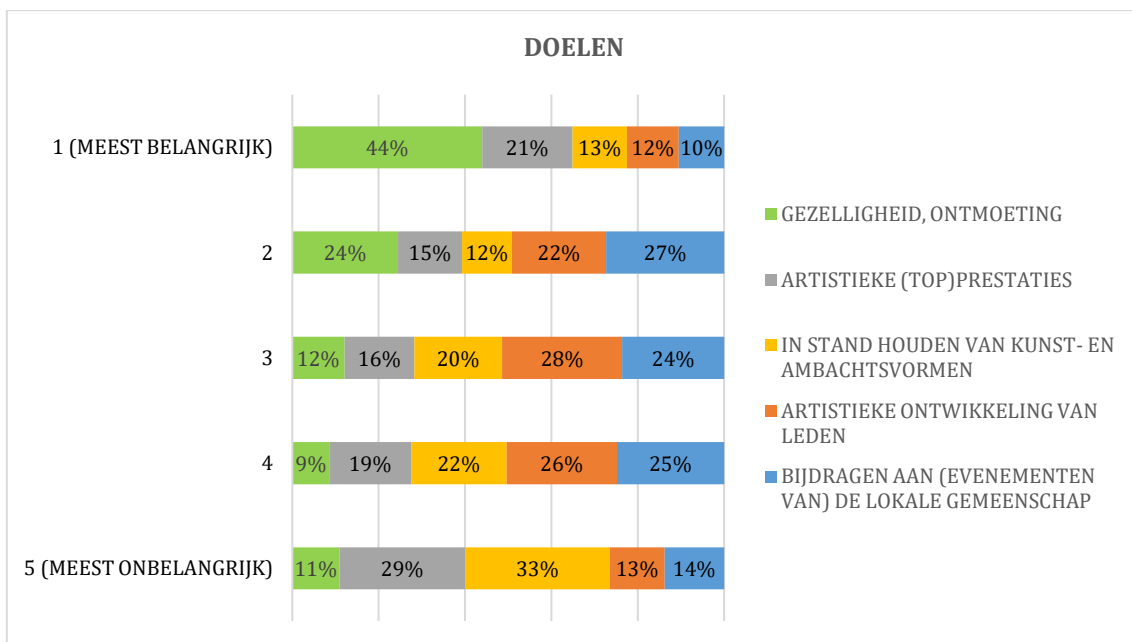
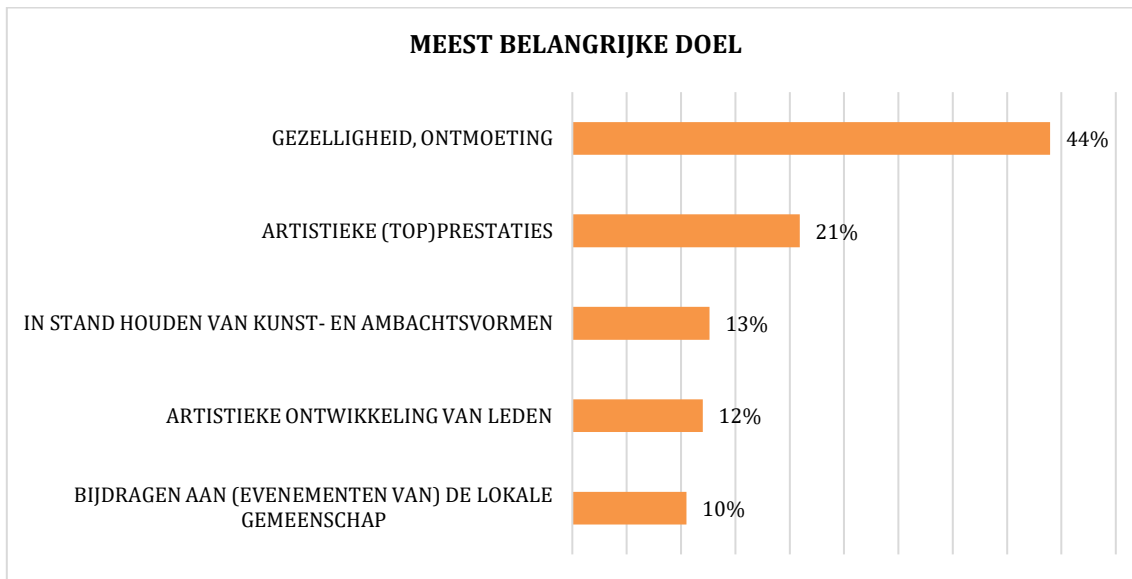
Smartlappen- en shantykoren onderscheiden zich wat artistieke begeleiding betreft van koren in de andere genres: zij worden in verhouding minder vaak begeleid door een hbo-opgeleide professional, en vaker door iemand met een opleiding tot amateurdirigent, iemand die alleen gerichte cursussen heeft gevolgd, of een artistiek begeleider zonder opleiding.

Innovatie van het aanbod

De koren gaven hun reactie op deze stelling: 'we zijn voortdurend actief met het vernieuwen van onze activiteiten'. 54% geeft aan het hiermee (helemaal) eens te zijn. 12% van de verenigingen is naar eigen zeggen niet of nauwelijks actief met het voortdurend vernieuwen van de activiteiten. We zien geen grote verschillen tussen de genres.

Doelen

De meeste koren hebben meerdere doelen met de activiteiten die zij organiseren. Er is wel een verschil in het belang dat zij hechten aan de verschillende doelen. Er is de koren gevraagd een rangschikking te maken van vijf verschillende doelen, waarbij de eerste plaats het meest belangrijke doel is en de vijfde plaats het meest onbelangrijke doel. 44% van de koren zet gezelligheid en ontmoeting op de eerste plaats, gevolgd door 21% van de koren die artistieke (top)prestaties als belangrijkste doel zien.

Slechts 10% van de koren ziet in het bijdragen aan de lokale gemeenschap het belangrijkste doel. Dit betekent echter niet dat koren dit geen belangrijk doel vinden. Zo zet 27% van de koren het op de tweede plaats en 24% op de derde plaats in hun rangschikking van de doelen. Als we kijken naar de gemiddelde score per doel (op een schaal van meest belangrijk (=1) tot meest onbelangrijk (=5)), dan zien we de volgende rangschikking:

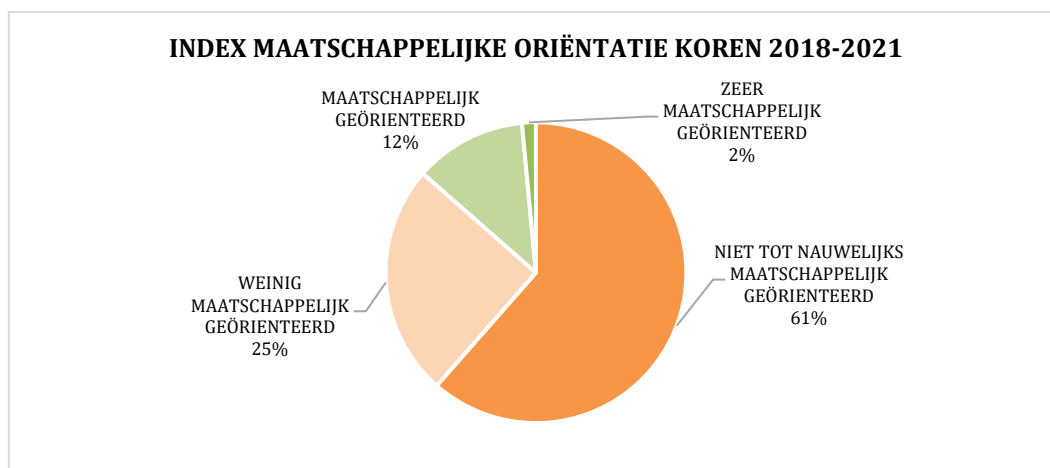
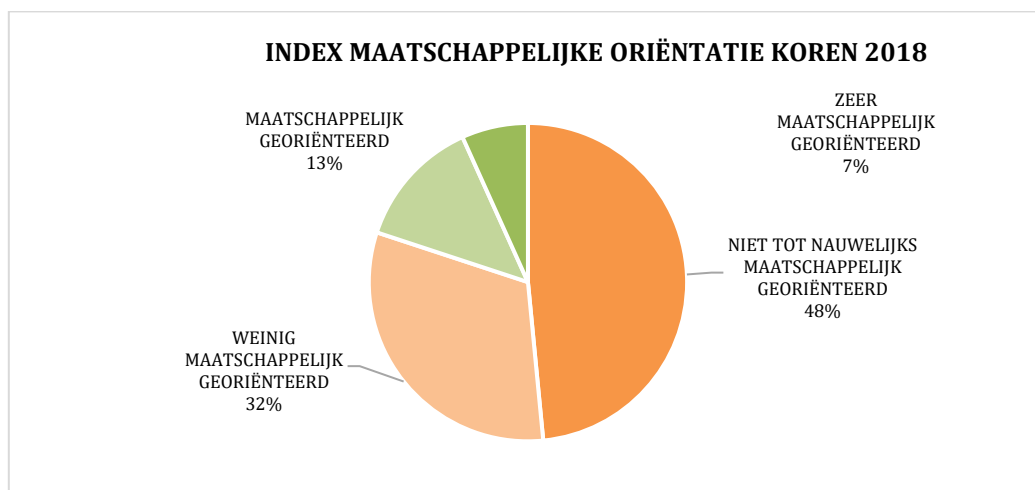
Gezelligheid, ontmoeting	2,2
Bijdragen aan (evenementen van) de lokale gemeenschap	3,0
Artistieke ontwikkeling van leden	3,1
Artistieke (top)prestaties	3,2
In stand houden van kunsten ambachtvormen	3,5

3 Maatschappelijke oriëntatie

Onder maatschappelijke oriëntatie verstaan we de mate waarin koren zich richten op maatschappelijke activiteiten of taken.

We noemen een vereniging zeer maatschappelijk georiënteerd wanneer ze in de periode 2018-2021 voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- de vereniging werkt met drie of meer partners samen, zoals scholen, buurt- en wijkorganisaties en andere culturele verenigingen of stichtingen
- de vereniging zet zich extra in om een of meer speciale doelgroepen te bereiken als publiek en als lid
- de vereniging is zeer actief met het organiseren van andere activiteiten dan het reguliere aanbod voor de leden.

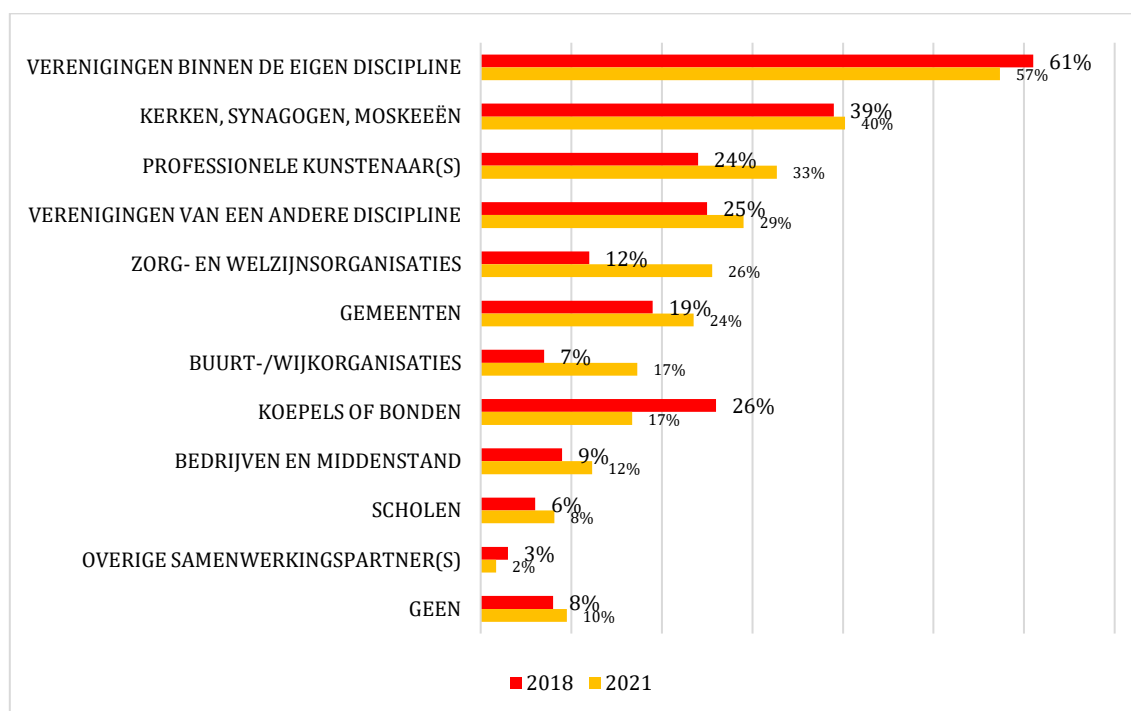
De meerderheid van verenigingen was in de periode 2018-2021 niet tot nauwelijks (61%) of weinig (25%) maatschappelijk georiënteerd. Een kleine groep was wel (12%) tot zeer sterk maatschappelijk georiënteerd (2%). Het aandeel koren dat niet tot nauwelijks maatschappelijk georiënteerd is, is toegenomen ten opzichte van 2018.

Hieronder lichten we de pijlers van maatschappelijke oriëntatie verder toe, specifiek voor de koren.

Samenwerking met externe partijen

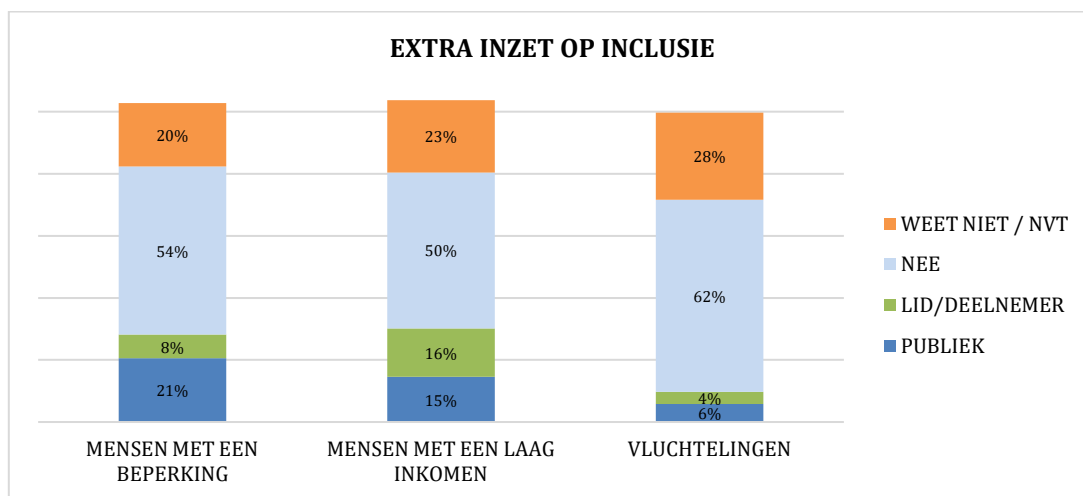
De meerderheid van de koren (90%) werkt samen met andere partijen. Dat is ongeveer gelijk aan 2018. We verstaan onder samenwerking het zich gezamenlijk en gelijkwaardig inzetten voor een bepaald doel. De helft van de koren werkt samen met drie of meer partijen.

Verenigingen binnen de eigen kunstdiscipline (andere koren) worden het meest genoemd als partner. 57% van de verenigingen werkt hiermee samen. Andere veelgenoemde partijen zijn kerken (40%), professionele kunstenaars (33%), en verenigingen van een andere kunstdiscipline (bijv. muziek- of toneelverenigingen) (29%).

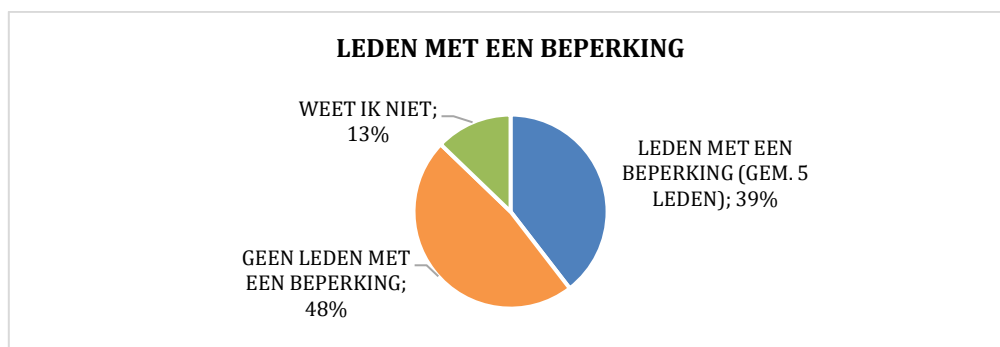

Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's

Een deel van de koren zet zich extra in om de volgende doelgroepen te bereiken: mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen of vluchtelingen. Daarbij is er vooral inzet om mensen met een laag inkomen en mensen met een beperking te betrekken bij de vereniging. 15% van de koren probeert mensen met een laag inkomen te bereiken als publiek en 16% zet zich in om ze (ook) te bereiken als lid of deelnemer. Extra inzet om mensen met een beperking als publiek te bereiken doet 21% van de koren, en 8% van de verenigingen probeert ze ook te bereiken als lid.

39% van de koren heeft leden met een beperking. * Zij hebben gemiddeld vijf leden met een beperking. Van deze groep verenigingen biedt geen enkel koor aparte groepen of activiteiten voor deze leden. De leden met een beperking doen dus mee met de reguliere activiteiten voor alle leden.

Aanvullend aanbod

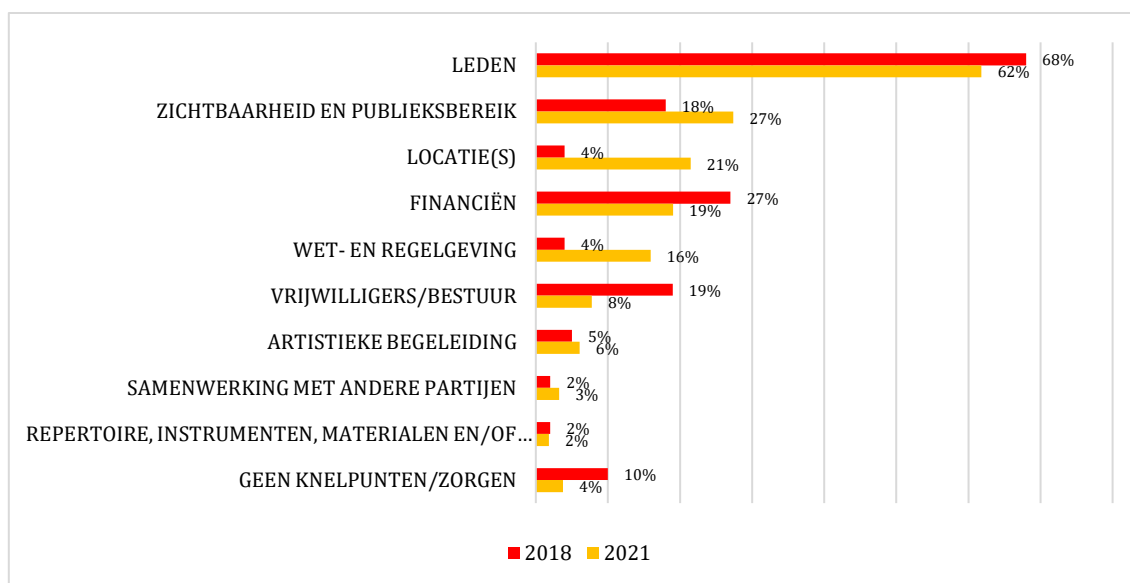
Koren organiseren in eerste instantie de reguliere artistieke activiteiten voor hun leden, zoals repetities en optredens. Daarnaast organiseren sommige verenigingen extra activiteiten, zoals kampen, bingoavonden, ouder-kind-activiteiten en andere evenementen. In de periode van 2018 tot het uitbreken van de coronapandemie organiseerde ruim de helft van de verenigingen (54%) zulke extra activiteiten.

De coronapandemie heeft het organiseren van extra aanvullende activiteiten sterk beïnvloed. De meerderheid (60%) is daardoor minder actief geworden met het organiseren van extra activiteiten (fysiek of online). Een kleine groep (9%) is met het uitbreken van de coronapandemie juist actiever geworden met het aanbieden van zulk aanbod.

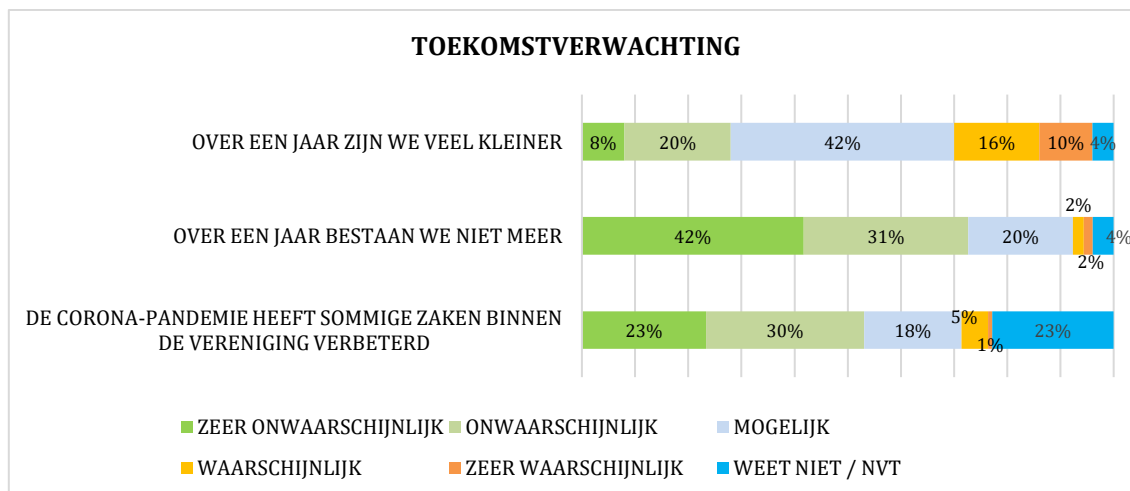
* Onder 'beperking' verstaan we een beperking in het bewegen (bijv. rolstoelgebonden), een verstandelijke beperking, een zintuigelijke beperking (blind, slechtziend, doof en slechthorend), een chronische aandoening (o.a. COPD, diabetes, epilepsie, hersenaandoening), (ex-)hartpatiënten) of gedragsproblemen (o.a. ADHD, autisme, spectrum stoornis).

4 Knelpunten en toekomstverwachting

96% van de koren ervoer knelpunten ten tijde van de coronapandemie. In 2018 lag dit aandeel op 90%. Voor 62% vormt 'leden' een belangrijk knelpunt. Dan gaat het met name om het vergrijzen van het ledenbestand, geringe aanwas van nieuwe leden, dalend ledental, het stilliggen van de ledenwerving en het niet durven komen van leden vanwege de pandemie. Dit gold voor alle genres. Andere belangrijke knelpunten ten tijde van de coronapandemie zijn zichtbaarheid en publieksbereik (27%), locatie(s) (21%) en financiën (19%). Bij het toelichten van deze knelpunten leggen de meeste koren een directe relatie met de coronapandemie.

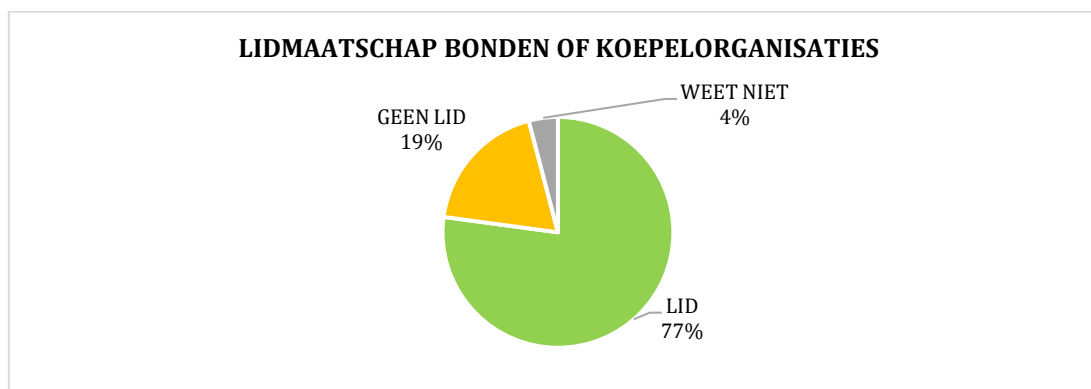

26% van de koren acht het (zeer) waarschijnlijk dat zo over een jaar veel kleiner zijn. Daarnaast ziet 42% dit als een reële mogelijkheid. Veel minder koren (4%) verwachten dat ze over een jaar niet meer bestaan, alhoewel 20% dat nog wel als een mogelijkheid ziet.

5 Lidmaatschap van bonden of koepelorganisaties

In 2021 is met de VerenigingsMonitor ook gevraagd naar lidmaatschap van bonden of koepelorganisaties. Ruim driekwart (77%) van de koren is lid van een of meerdere bonden of koepelorganisaties, 19% is dat niet en 4% weet het niet.

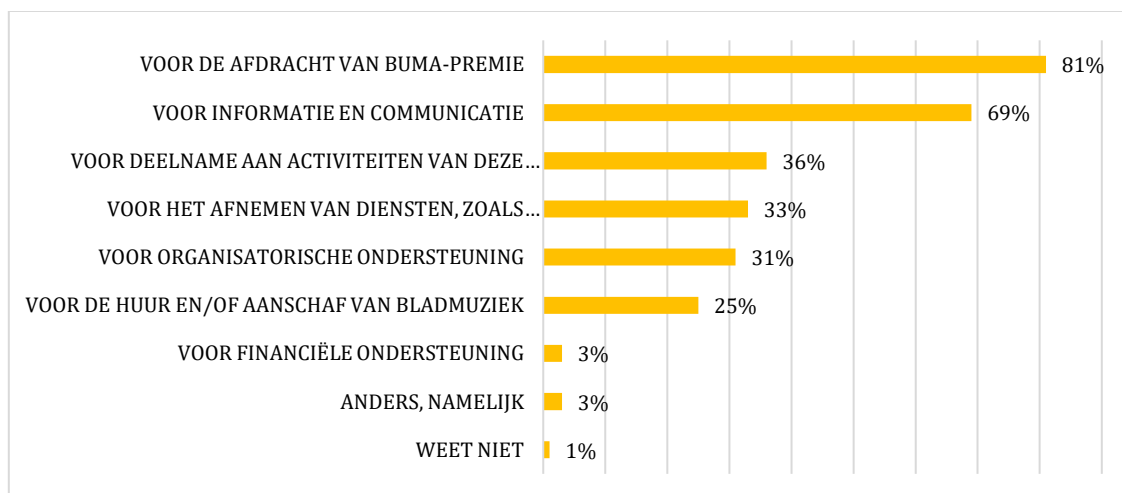
De bond waar de meeste koren lid van zijn is de Koninklijke Christelijk Zangersbond (KCZB), op de voet gevolgd door de Koninklijke Bond voor Zang- en Oratoriumverenigingen in Nederland (KBZON). Ook bij de Bond voor Amateurmuziektheater en Lichte Koormuziek (BALK), het Koninklijke Nederlandse Zangersverbond (KNZV), Shanty Nederland en Vereniging Toonkunst Nederland (VTN) zijn veel koren aangesloten. Samen vertegenwoordigen deze zes bonden ongeveer 70% van de bij een bond of koepelorganisatie aangesloten koren. Daarnaast zijn er een groot aantal kleinere bonden en koepelorganisaties waar koren bij aangesloten zijn. Een aanzienlijk deel daarvan zijn provinciale bonden, zoals de Bond van Zangkoren in Friesland, de Bond van Koren in Drenthe of de Bond van Zangkoren in Noord-Holland. Ruim 10% van de koren is lid van zo'n provinciale of regionale bond. Maar er zijn ook lokale koepelorganisaties, federaties, contactgroepen of zangraden, zoals de Federatie Tilburgse Zangverenigingen, de Eindhovense Koren Federatie, de Contactgroep Leidse Koren, de Zwolse Zangraad. Ongeveer 5% van de koren is aangesloten bij een lokale koepelorganisatie.

Bonden of koepelorganisaties waar koren bij aangesloten zijn, percentage van de koren die lid zijn van een bond of koepelorganisatie

KCZB (Koninklijke Christelijke Zangersbond)	22%
KBZON (Koninklijke Bond voor Zang- en Oratoriumverenigingen in Nederland)	19%
BALK (bond voor Amateurmuziektheater en Lichte Koormuziek)	11%
KNZV (Koninklijke Nederlandse Zangersverbond)	7%
Shanty Nederland	7%
VTN (Vereniging Toonkunst Nederland)	5%
Koornetwerk Nederland	4%
BZF (Bond van Zangkoren in Friesland)	3%
BVKID (Bond van Koren in Drenthe)	3%
LOVOK (Landelijke Organisatie voor Ouderenkoren)	3%
Bond van Zangkoren in Noord-Holland	2%
BVSL (Bond van Smart & Levensliederen)	2%

NSGV (Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging)	1%
Holland Harmony	1%
RZZN (Regionale Zangersbond Zuidwest Nederland)	1%
FTZ (Federatie Tilburgse Zangverenigingen)	1%
EKF (Eindhovense Koren Federatie)	1%
BvK (Bond van Koren Groningen)	1%
CLK (Contactgroep Leidse Koren)	1%
Federatie Haarlemse Koren	1%
VNK-Limburg (Verbindend Netwerk Koorzang Limburg)	1%
AKF (Apeldoornse Korenfederatie)	0,4%
BCGZN (Bond van Christelijke Gereformeerde Zangverenigingen in Nederland)	0,4%
EFZO (Edese Federatie van Zang en Oratoriumverenigingen)	0,3%
Zwolse Zangraad	0,3%
AFVM (Arnhemse Federatie van Muziekgezelschappen)	0,2%
BvZF (Bond van Zangkoren in Friesland)	0,2%
BZGG (Bond van Zangverenigingen der Gereformeerde Gemeenten)	0,2%
FAP Zeist (Forum Amateur Podiumverenigingen Zeist)	0,2%
FFGN (Federatie voor Folkloristische Groepen in Nederland)	0,2%
ZHBM (Zuid-Hollandse Bond van Muziekgezelschappen)	0,2%
WFK (Westlandse Korenfederatie)	0,2%
MBGF (Muziekbond Gelderland-Flevoland)	0,1%
EZB (Enschedeese Zangers Bond)	0,1%
FDZ (Federatie van Delftse Zangkoren)	0,1%
Klankstadfederatie Kerkrade	0,1%
HFM (Hilversumse Federatie van Muziekverenigingen)	0,1%
KOSMU (Koördinerend Orgaan Studenten Muziekgezelschappen Utrecht)	0,1%
Overige/onbekend	7%

De koren die lid zijn van een bond of koepelorganisaties hebben daarvoor verschillende redenen. De twee belangrijkste redenen zijn de afdracht van de BUMA-premie (81% van de koren geeft dit aan) en voor informatie en communicatie (69%).

6 Onderzoekopzet en verantwoording

Dit rapport bevat resultaten van de enquête die we in januari, februari en maart 2021 hielden onder bestuursleden van verenigingen en stichtingen voor kunstbeoefening in Nederland. En wel in het bijzonder van de respons van verenigingen en stichtingen die zich vooral bezighouden met 'zang/vocale muziek (koor, vocaal ensemble, etc.)'. Deze verenigingen en stichtingen noemen we in het rapport 'koren'. In dit hoofdstuk leggen we uit hoe we het onderzoek hebben uitgevoerd.

Ontwikkeling van de vragenlijst

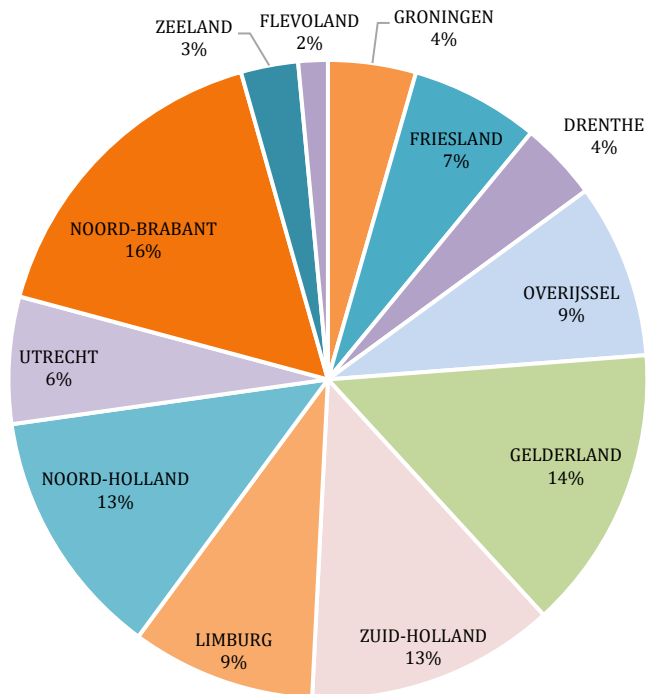
We hebben de vragenlijst van deze tweede editie van de VerenigingsMonitor grotendeels gelijk gehouden aan de vragenlijst van de eerste editie uit 2018. De vragenlijst bevat voornamelijk gesloten vragen. Deze zijn geordend aan de hand van drie hoofdonderwerpen: organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie. Op een aantal onderwerpen hebben we nog aanvullende vragen gesteld over de invloed van de coronapandemie. Koornetwerk Nederland, de Koninklijke Nederlandse Muziek Organisatie (KNMO) en Danslink hebben kritisch meegelezen met de vragenlijst.

Doelgroep en steekproef

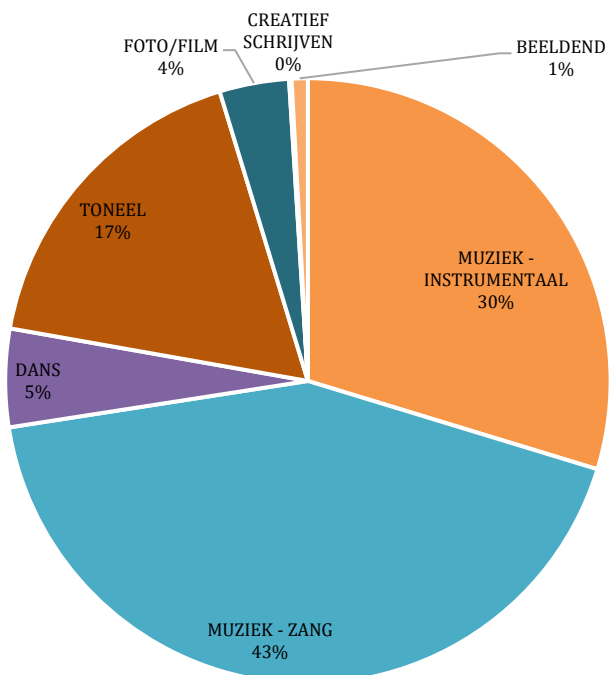
De vragenlijst is uitgezet onder vrijwillige bestuursleden van verenigingen of stichtingen die mensen laten samenkomen om in hun vrije tijd kunstzinnig, creatief of muzikaal actief te zijn. Het gaat hierbij om het 'zelf maken' van kunst (dus zelf musiceren, toneel spelen, schilderen, schrijven, etc.). Het onderzoek richt zich niet op verenigingen waarin kunst uitsluitend 'ervaren' en/of besproken wordt, zoals leesclubs. Het richt zich ook niet op erfgoed- of gezelligheidsverenigingen, zoals de historische kring of de carnavalsvereniging. En evenmin op informele groepen zonder rechtsvorm.

We hebben bestuursleden via twee kanalen uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen: via een directe uitnodiging per brief en een open online oproep. De dataverzameling werd uitgevoerd door DataIM en MailStreet. De uitnodigingen per brief hebben we verstuurd aan een steekproef uit het register van de Kamer van Koophandel. Het gaat om een registerbestand van verenigingen en stichtingen die in 2020 stonden ingeschreven onder de SBI-codes 90011 (beoefening van podiumkunst), 9003 (schrijven en overige scheppende kunsten) en 94992 (hobbyclubs). Dit bestand bevat bijna 27.000 inschrijvingen, waarvan niet alle tot de doelgroep van dit onderzoek behoren. Nadat we deze uit het bestand hadden verwijderd, hielden we ruim 11.000 verenigingen en stichtingen over. Deze verenigingen hebben we geordend naar provincie en kunstvorm (voor zover we dat konden achterhalen). Dit leidde tot de volgende schatting van de spreiding van het totaal aantal geregistreerde verenigingen en stichtingen over de provincies en kunstvormen:

VERDELING OVER DE PROVINCIES

KUNSTVORM

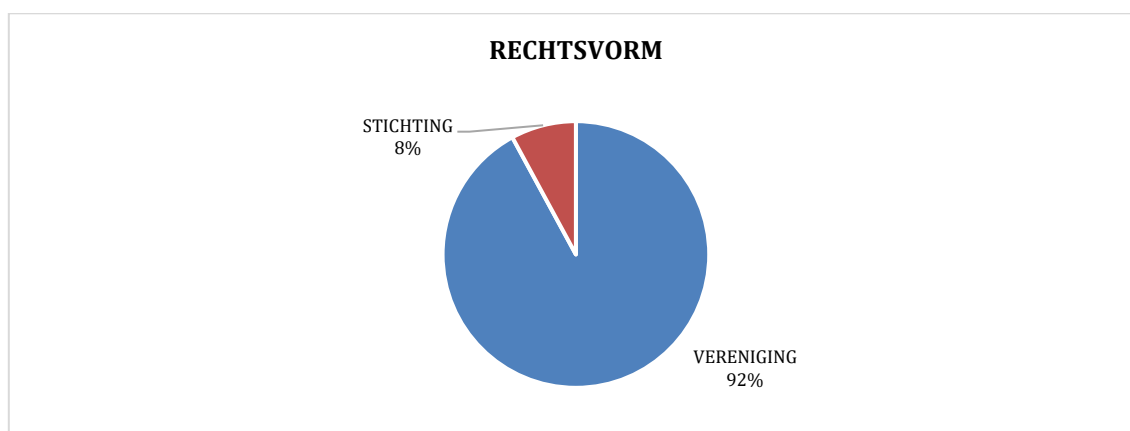
Op basis van deze schattingen van de verdeling van de verenigingen over kunstvormen en provincies hebben we een steekproef van 4.000 verenigingen getrokken die eenzelfde opbouw heeft. Omdat het KvK-bestand alleen postadressen bevat, hebben we deze 4.000 verenigingen per brief uitgenodigd om de vragenlijst – een bijgeleverde papieren versie of digitaal via de persoonlijke link – in te vullen. We zijn ons ervan bewust dat niet alle verenigingen staan ingeschreven bij de KvK, en dat we die niet via deze manier voor het onderzoek hebben kunnen uitnodigen. Daarnaast hebben we verenigingen en stichtingen via een open online oproep uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen. Deze oproep is verspreid via websites, sociale media en nieuwsbrieven van onszelf en partners in het onderzoek.

Respons

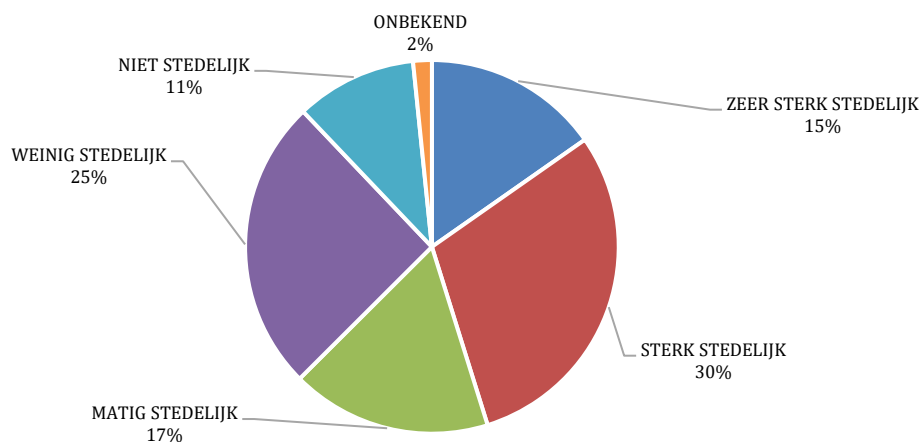
In totaal hebben 3.037 verenigingen en stichtingen aan het onderzoek deelgenomen. Daarvan bleken 57 vragenlijsten niet bruikbaar, omdat de respondent niet tot de doelgroep behoorde of omdat er onvoldoende vragen waren beantwoord, waardoor er 2.980 bruikbare vragenlijsten overbleven. Hiervan zijn er 1.510 verkregen via de gerichte steekproef en 1.470 via de open online oproep. Van deze 2.980 bruikbare vragenlijsten zijn er 1.537 afkomstig van koren, waarvan de helft via de open online oproep.

De verenigingen die via de open oproep hebben gereageerd wijken soms af van het gemiddelde van de gerichte steekproef: zij lijken op een aantal vlakken wat groter en actiever. Om toch een goed beeld te kunnen geven van de koren, hebben we wel alle data (dus zowel via de steekproef als de open oproep) gebruikt. Daarmee hebben we een goede respons (N=1.537) ten opzichte van het op basis van het register van de Kamer van Koophandel geschatte totaal aantal ingeschreven koren (ca. N=4.712). Met vergelijkingen met het landelijke beeld, als gepresenteerd in *Verenigingen voor kunstbeoefening in cijfers. VerenigingsMonitor 2021*, moeten we echter voorzichtig zijn, omdat voor die publicatie alleen de verenigingen via de gerichte steekproef zijn gebruikt.

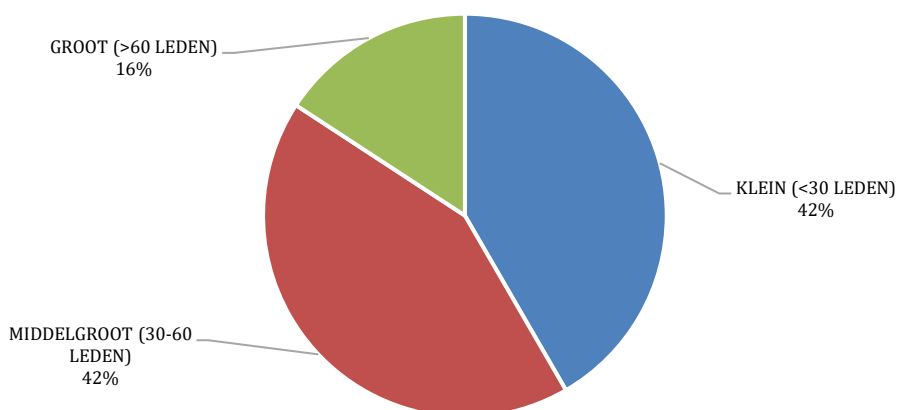
De respons die we voor deze publicatie hebben gebruikt is als volgt opgebouwd:

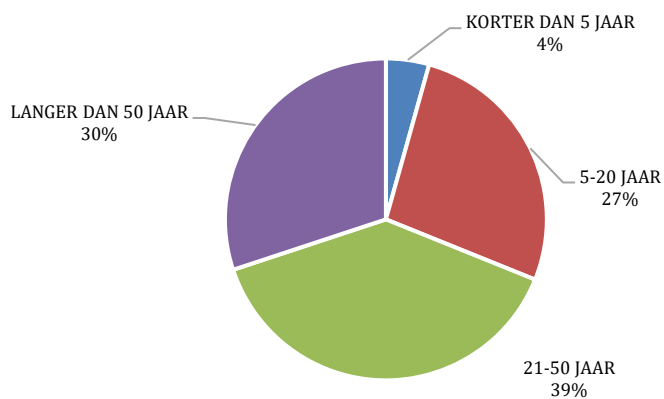
MATE VAN STEDELIJKHEID VESTIGINGSPLAATS

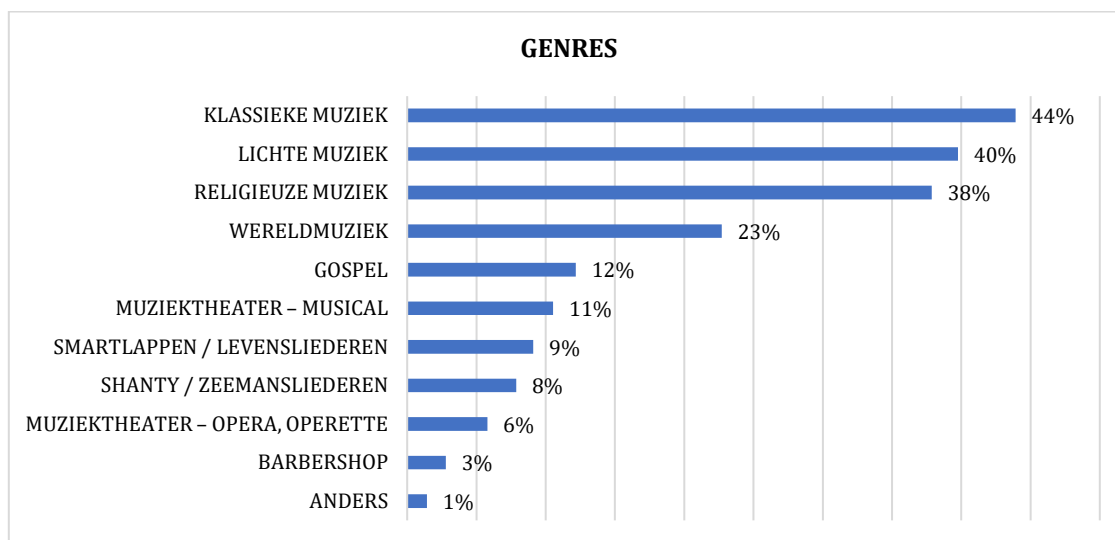

OMVANG VERENIGING

BESTAANSDUUR

Analyse

De analyse die we hebben uitgevoerd voor deze publicatie is beschrijvend van aard. Voor de indexen organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie hanteren we een berekeningswijze die verenigingen in vier categorieën indeelt:

Categorie	Benaming	Aantal punten
1	kwetsbaar/niet maatschappelijk georiënteerd/gering artistiek aanbod	0-40
2	weinig krachtig/weinig maatschappelijk georiënteerd/matig artistiek aanbod	41-59
3	krachtig/maatschappelijk georiënteerd/sterk artistiek aanbod	60-79
4	zeer krachtig/zeer maatschappelijk georiënteerd/zeer sterk artistiek aanbod	80-100

De drie indexen zijn gekoppeld aan vragen (zoals beschreven in de hoofdstukken 'organisatiekracht', 'artistiek aanbod' en 'maatschappelijke oriëntatie'). De antwoordcategorieën van die vragen hebben we gekoppeld aan scores. Per index kon een vereniging maximaal 100 punten scoren.

Vervolg

De intentie is om dit monitoronderzoek herhaaldelijk, om de drie jaar, uit te voeren, zodat we (steeds) beter zicht krijgen op ontwikkelingen in deze sector.

Colofon

VerenigingsMonitor 2021 – Koren
Op verzoek van Koornetwerk Nederland

Hans Mariën (IVAdata) hielp mee bij het opschonen van het databestand en met het toepassen van de weegprocedure op de data. DataIM en Mailstreet voerden het veldwerk uit. 1.537 vrijwillige bestuursleden van koren hebben de moeite genomen om de vragenlijst in te vullen. We willen hen heel hartelijk bedanken.

Auteurs

Arno Neele | ArnoNeele@lkca.nl

Zoë Zernitz | ZoeZernitz@lkca.nl

Uitgever

Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)

Lange Viestraat 365

Postbus 452

3500 AL Utrecht

030 711 51 00

info@lkca.nl

www.lkca.nl

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA probeert publicaties zo toegankelijk mogelijk aan te bieden. Neem contact met ons op bij ontoegankelijke informatie via info@lkca.nl.

© LKCA Utrecht, juli 2022

LKCA

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA | Lange Viestraat 365 | Postbus 452, 3500 AL Utrecht | +31 30 711 51 00 | www.lkca.nl | info@lkca.nl